

hen, som det nu er kommet, stolende paa, at man kan sætte Agitation imod Agitation og Skarphed imod Skarphed, saa vil der derved meget let fremkomme en høist beklagelig Tilstand hos os, beklagelig ikke blot i kirkelig Henseende, men beklagelig med Hensyn til vor hele almindelige Stilling her i Landet. — Jeg vil ibetmindste have den Tilfredsstillelse, om end ikke min Stemme kan udrette Noget paa Andre, at have udtalt, at det er min fulde Overbeviisning, at vi derved komme ind paa en mislig og farlig Vej, som vi ganske sikkert ville komme til at fortryde. Naar man siger: Ja, hvad er da derved at gøre, saa vil jeg svare, at for mig staer det klart, at den Vej, hvorom der netop i dette Øieblik er Tale ved Nedsættelsen af en Commission til at tage alle disse Spørgsmaal under Forhandling, er den eneste, der med nogen Udsigt til et heldigt Udfald kan følges. Jeg veed meget vel, hvilke forskjellige Indvendinger og Indsigelser man i den Henseende har gjort og gjør. Jeg veed saaledes vel, at man vil sige: Ja, men hvad skal deraf blive Følgen? Det er jo kun at bringe Strid og Hidsighed og Hestighed over i en anden Sphære, mellem andre Folk, som maaskee endogsaa ville være de Hidsigste blandt de Hidsige og altsaa maaskee komme i en endnu heftigere Conflict. Jeg vil dertil svare for det Første, at der, naar en saadan Commission blev nedsat, dog i alt Fald vilde være fremkommet en foreløbig Vaabenhvile, og skjøndt jeg ganske vist ikke troer, at den Kamp, der skulde komme frem, forubsat, at man blot eensidig vilde sætte sig paa dette Punkt af Rethaven fra Folkethingets Side og ikke vilde see hen til de øvrige Følger, vilde være farlig for Thinget, saa holder jeg mig dog overbevist om, at en saadan foreløbig Hvile altsede vilde være et stort Gode. Der næst kan det vel være sandt, at der ogsaa i den mindre og engere Forsamling kan komme Lidenskab og Overdrivelse og Hestighed frem, men alle de, der under lignende Omstændigheder have været i lignende Forsamlinger, hvor baade Lidenskabene have været i Bevægelse, og Modsetningerne have været stærke, ville tillige have Grindringen om, at det ofte i saadanne engere Forsamlinger er lykkedes saadanne Mænd,

der vel ogsaa her maatte være tilstede og vilde bidrage Deres til at udjevne og bilægge Striden, at tilveiebringe et forsonende Resultat der, hvor man fra Først af ikke havde tænkt sig det. Jeg vil imidlertid sige, at selv om denne Mulighed, som dog vel Ingen vil benægte, ikke skulde gaae over til at blive en Virkelighed, saa er der i alt Fald vundet overordentlig Meget, dersom der kom til at foreligge, hvad der maa, udførlige og motiverede Fremstillinger af de forskjellige Standpunkter, af det, hvorom Striden i Virkeligheden dreiede sig, idet der, selv om vi skulde have en Forsættelse af Kampen, da vilde være vundet det overordentlige Gode, at det virkelig laa for, hvad der var Spørgsmaal om, saa at man altsaa kom til at kæmpe med en bestemt Beviisethed om, hvorom det var, der kæmpedes, og ikke havde at kæmpe med disse Fødsire af en ophidsset Phantasi fra den ene eller den anden Side. Man vil naturligtviis ogsaa sige, og det er jo allerede sagt, at en saadan Commission vil man ikke kunne gaae ind paa, fordi man jo ikke kan vide, af hvem den vil komme til at bestaae, Noget, som man kan sige under alle Forhold og maaskee med større Styrke under de særegne Forhold, hvorunder vi nu befinde os. Dette kan dog efter min Mening ikke være nogen afgjørende Hindring, og jeg skal i den Henseende have den Fornøielse at henholde mig, hvad jeg iøvrigt i dette Foredrag ikke har havt Leilighed til, til den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen), men dengang i hans Egenkab af Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgfreds. Under en tidligere Forhandling om en Kirkecommissions Nedsættelse, hvor naturligtviis ogsaa dette Punkt kom frem, udtalte den ærede Rigsdagsmand, at for hans Vedkommende havde denne Indvending ikke nogen Betydning, idet han nemlig holdt sig overbevist om, at dersom man gjorde Valget daarligt, uheldigt, eensidigt, vilde en saadan Commission ingen- som helst Virkning have; han var derfor overbevist om, at enhver Minister maatte være opfordret til at faae den sammensat saaledes, at de flere forskjellige og modsatte Ansuelser fik deres berettigede Indflydelse i Commissionen selv. Jeg vil ibetmindste troste mig til,